
Mark- och miljödomstolen
vid Vänersborgs tingsrätt
mmd.vanersborg@dom.se

Yttrande i mål M 5911-25 (Ätrafors kraftverk, Ätran)

Fiskevårdsområdena i Ätrans avrinningsområde uppströms Mölneby kraftstation får härmed avge yttrande i rubricerat mål. Cirka 17 procent av vattenföringen vid Ätrafors kraftverk härrör från det delavrinningsområde där våra fiskevårdsområden, med tillhörande markägare, utgör huvuddelen.

Vi har med stor förvåning tagit del av Sydkraft Hydropower AB:s yrkande om ändring av villkor 3 i tillståndet för Ätrafors kraftverk. Europeisk ål (*Anguilla anguilla*) är som väl känt klassad som akut hotad, och åtgärder som begränsar ålens möjligheter till reproduktion bör som huvudprincip underordnas rent ekonomiska hänsyn. Av Sydkraft Hydropower AB:s offentliga årsredovisningar framgår att bolaget inte har några uppenbara lönsamhetsproblem; resultatet efter finansnetto uppgick år 2024 till cirka 1,7 miljarder kronor, med likartade resultat tidigare år.

I den gällande domen för regleringen av vårt område (Kalvsjön/Fegen) från 1940-talet föreskrivs en skyldighet för regleringsrättsinnehavaren "att utgiva avgifter för fiskets befrämjande i landet". Vi menar att när Sydkraft fick rätt att använda våra vatten var den bärande tanken att de försämringar i fiskpopulationerna som regleringen orsakar skulle kompenseras genom finansiering av proaktiva fiskevårdsåtgärder.

Våra fiskevårdsområden arbetar långsiktigt för att förbättra **konnektiviteten** för all fisk i denna del av Ätrans vattensystem. Inom en relativt nära framtid ska dessutom moderna miljövillkor prövas för det aktuella kraftverket inom ramen för den nationella planen för omprövning av vattenkraft (NAP), vilket för oss som sakägare utgör en viktig möjlighet att nå våra miljö- och fiskevårdsmål. En dom i enlighet med Sydkrafts nuvarande yrkande skulle enligt vår uppfattning försämra utgångsläget för att dessa mål ska kunna uppnås vid den kommande prövningen.

Vi är införstådda med att villkor 3 kan behöva ändras för att anpassas till nytt regelverk, men finner det oacceptabelt att detta sker huvudsakligen av kostnadsskäl för verksamhetsutövaren. Att mildra Sydkrafts kostnader på det sätt som Länsstyrelsen enligt ansökan uppger ha rekommenderat, med hänvisning till den förestående omprövningen, framstår som olämpligt. Enligt vår mening bör sökanden i stället redan nu ta höjd i sin ekonomiska planering för åtgärder som underlättar ålens framtida vandring, i stället för att söka befrielse från en sedan länge gällande skyldighet som är till gagn för våra fiskevatten.

Genom Ätrans vattenråds försorg transporteras numera återvandrande ål från våra sjöar förbi sökandens fem kraftstationer för utsättning i Ätran vid Vessigebro nedströms Ätrafors kraftstation. Ett beslut i enlighet med det nu aktuella yrkandet, som innebär att allt ålyngel ska sättas ut inom kustzonen, skulle enligt vår uppfattning gå helt emot detta framsteg för ålen och för de flera hundra fiskerättsinnehavare som berörs. Värdet för oss av att ålen både kan nå våra vatten och sedan återvända nedströms överstiger med god marginal de kostnader som Sydkraft har för den hantering man nu försöker undvika.

Vi har inte kapacitet att fullt ut bedöma om Sydkraft gör en korrekt juridisk tolkning av de förändrade bestämmelserna i SJVFS 2021:13, men vi finner det orimligt att som lekmän betrakta ålyngel som egenvandrat omkring 26 km uppströms som jämställda med lax i den mening som avses i 3 kap. 27 § (förbud mot förflyttning av fisk från kustzon till inlandszon). Skulle domstolen ändå finna att 27 § är tillämplig anser vi att 29 §, som medger undantag för ål (*Anguilla anguilla*) efter provtagning och karantän enligt av Jordbruksverket godkänd metodik, bör tolkas så att skyldigheten i villkor 3 kan upprätthållas med ett rimligt kontrollförfarande.

Vi saknar närmare kunskap om de provtagningsmetoder Jordbruksverket kommer att föreskriva enligt ny lydelse av 3 kap. 29 § SJVFS 2021:13. I stället för att befrias från en förpliktelse som gynnar oss fiskevattenägare, anser vi att sökanden bör åläggas att i samverkan med Jordbruksverket och tillsynsmyndigheterna ta fram en praktiskt och ekonomiskt rimlig metodik för provtagning och hantering av ål.

Mot denna bakgrund önskar vi i stället en förändring av villkoret som innebär att:

Av det uppsamlade ålynglet ska alla yngel släppas ut så ofta förhållandena ger anledning, i Lillån minst 100 meter uppströms Mølneby kraftstation eller på annan plats där överlevnad och återvandring är sannolik, vilket bestäms i dialog med tillsynsmyndigheterna/länsstyrelserna i Hallands respektive Västra Götalands län.

Sammanfattningsvis motsätter vi oss Sydkraft Hydropower AB:s yrkande om ändring av villkor 3 på det sätt som föreslagits i ansökan, och hemställer att domstolen i stället beslutar om en villkorsutformning som säkerställer ålens möjlighet att nå och återvandra från våra vatten, i enlighet med ovan föreslaget alternativa villkor.

Sven Bartilsson

Ordförande Kalvs Fiskevårdsområdesförening (FVOF)

På uppdrag av: Kalvs FVOF, Fegens FVOF, Spadens FVO, Gräskens FVO, Moga-Anlarps FVOF

Kalvs FVOF

Ävje 1

512 61 Kalv

sven@bartilsson.se